

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

KIADÓHVATÁL TELEFON: 9-77
Str. Eron L. Pop 10

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . . . 1150 Lei
Félévre 600
Negyedévre 320
Egy hónapra 100

X évfolyam

1929 Április 18 Csütörtök
• 5689 év Niszán 8 •

Ara 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 38. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS
Str. Geln No. 20. Telefon 14-55
hirdetési irodák vesznek fel

Kisebbségi törvény küszöbén

Lassan-lassan rákerül a sor a kisebbségekre is. Többszörös ígret után a kormány kisebbségi bizottsága vasárnap összeült hogy a kisebbségi sérelmek orvoslásának kérdését megvitassa. Hogy a vasárnapi megbeszélésnek mi lesz a gyakorlati eredménye arra egyelőre még következtetni sem lehet. Az első megbeszélés után csak ennyi biztos, hogy a kormány a probléma megoldásának idejét talán túlságosan hosszú időre prolongálta. Egyelőre az adatgyűjtés munkájához fognak hozzálátni az illetékes reszortminiszterek és ha ez a szükséges adathalmaz összegyűl, fognak majd kibontakozni a készülő kisebbségi törvényjavaslat körvonalai.

Minden azon mulik, hogy az illetékes reszortminiszterek hajlandók lesznek-e kellő őszinteséggel és széles alapokra fektetett demokratikus szellemben kezelni a kérdést. A kisebbségi probléma csak addig bonyolult, míg a politika beszorkánykonyhájában mesterségesen kuszálják össze a szálat. Mennél több memorandum menne több anket előzi meg a törvényjavaslatnak paragrafusukba való üntését, annál jobban összezavarják az alapján véve egyszerű zavarját.

Egyetlen őszinte szó egyszer és mindenkorra ketté vágja a gordiuszi csomót. Ha a kisebbségi törvényjavaslatot úgy akarja megszervezni a kormány, hogy annak paragrafusai ellentmondást és félremagyarázást nem türoen garantálják a kisebbségek jogait, akkor nincs sok szükség adatgyűjtésekre és egyéb komplikált előmunkálatokra. A békeszerződések kisebbségi klauzulái elég világosak és eléggé precizen intézkednek ebben a kérdésben. Ezeket a klauzulákat pedig nagyon jól ismeri a jelenlegi kormány, hiszen éppen Vaida belügyminiszter — akkori miniszterelnök és külügyminiszter írta alá ezeket a pontokat.

Van aztán valami, amit különösen jól ismer a jelenlegi kormány: a gyulafehérvári tíz pont. A kormány kodifikátorának nem kell egyebet tennie, mint paragrafusokba önteni a gyulafehérvári pontokat amelyek klasszikus megfogalmazását adják a kisebbségi és állampolgári szabadságjogoknak. Ha a gyulafehérvári pontokat fogja adni a kisebbségi törvény, akkor biztos lehet a kormány, hogy egyetlen tiltakozó szó sem fog elhangzani ellene, de ha az új paragrafusok eikendözik a régi pontoktól, akkor marad minden a régiben.

Nincs annak arra, hogy a kormány jószándékában kételkedjünk. De előre tudjuk, ha a kérdést becsületesen fogja akarni megoldani, szorban fogja találni magát a sovinszta pártok és a túlzó nacionalista sajtó koncentrikus támadásával, amely rögtön veszélyt szimatol és riadót fog fujni. Kell akkor annyi erő legyen a kormányban, hogy az olesó jelzavakkal meginduló kampánytól ne legyen a kormányban, hogy az olesó jelzelmegoldással, hanem igyekezzen egyver és mindenkorra pontot tenni a kisebbségi kérdésre.

Ujra visszahívják a zsidókat Spanyolországba

Pio Baroja író áll a mozgalom élén

(Madrid, április 17. Az Uj Kelet tud.)

A zsidóknak Spanyolországból való kiűzetése óta nem egyszer fordult már elő, hogy előkelő spanyol írók és politikusok emelték fel szavukat annak érdekében, hogy a zsidók térjenek újra vissza Spanyolországba és munkakedvüket és energiájukat bocsássák ismét a spanyol állam felvirágoztatásának javára. Spanyolország nem egy vezetőembere és csaknem az egész, komolyan gondolkozó intellektuális társadalma tudatában van annak, hogy Spanyolország lehangyat-

lásában milyen nagy része van a zsidók kiűzetésének és hogy milyen nagy fellendülést vonna maga után, ha a zsidók megint tömegesen költöznének be az országba.

Néhány héttel ezelőtt ismét lendületre kapott ez a mozgalom, amelynek élén most Pio Baroja, egy neves költő áll. Ez a 100 percentes keresztény író egy mezzuzát szegezett lakásának bejáratára, ezzel is szimbolizálni akarván azt a megbecsülést és szeretetet, amelyet a

zsidó kultúrával és erkölccsel szemben tanusít. Baroja munkáiban a zsidókat a világ élesztő elemének nevezi. A zsidó karakter lényegét abban a sajátos optimizmusban látja, amely a transzcendentális pesszimizmus és a folytonos nyugalanság ellenére, ami a zsidókban fellelhető, folyton előbbre viszi őket és minden tettüknek nagy lendítőerőt ad. Pio Baroja most egy egyesületet alapított, amely a zsidók visszahívásának tervét realizálni akarja.

Pesszimiztikusan ítélik meg a jóvátételi konferencia kilátásait

Egyes verziók szerint a tárgyalások megszakítására is sor kerülhet

Páris, április 17. A jóvátételi szakértői bizottság ma két plenáris ülést tartott. Délelőtt tízenegy óra déli egy óráig és délután háromtól ötig. A déli ülésen Schacht német fődelegátus szembe állította a német fizetőképességet a hitellező-államok követelésáblázatával, majd a délutáni ülésen vita indult meg Schacht beszéde felett. Az ülés végén a német delegációt felkérték, hogy a holnapi ülésre készítsen ugyancsak írásba foglalt ellenjavaslatot.

Beavatott helyen a helyzetet újra pesszimiztikusan ítélik meg s azt szögezik le, hogy megoldás lehetősége még

egyáltalán nem látható.

Berlin, április 17. A lapoknak ellentétes híradásai vannak a jóvátételi tárgyalások jelenlegi állásáról. Egyes hírek szerint a hatalmak és Németország ajánlatai között mindössze kétszázmillió aranykoronás differencia van. Ezzel szemben a Germania tudósítójának közlése szerint számolni kell a tárgyalások ideiglenes megszakításával és esetleges hosszabb szünetelésével is.

Páris, április 17. A lapok utalnak arra, hogy a jóvátételi szakértői konferencia tegnap délutáni plenáris ülésén már ismét visszatért Németország gaz-

dasági helyzetének megvitatására, amely kérdés tudvalevőleg a konferencia első hetének anyaga volt. Ugylatzik — írja a párisi sajtó, — hogy a konferencia nem sokat végezhetett, ha ismét vissza kellett térnie a két hónap előtti tárgyalási anyagra.

Az „Intransigeant“ közlése szerint Schacht dr. igen óvatos magatartást tanusított a tegnapi ülésen és tartozkodott incidens keltésétől. A lap szerint nem állja meg a tehát helyét német lapoknak az a kombinációja, hogy a konferenciain nem történhet más, csak szakítás.

Maniu és Vajda is résztvesznek a vasárnapi balázsfalvi népgyűlésen

A „Chemarea“ megszervezi a falusi ifjúságot is

(Cluj-Kolozsvár, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) Folyó hó 21-ikén, vasárnap a nemzeti parasztpárt népgyűlést rendez Balázsfalván, amelyen Maniu miniszterelnökön kívül Vajda Sándor belügyminiszter és Voicu Nitescu Erdély minisztere is résztvesznek. A népgyűlést a nemzeti parasztpárt ifjúsági csoportja a „Chemaria“ rendezi meg abból a célból, hogy a népgyűléssel ünnepélyes formában kezdhesse meg azon tervének keresztülvitelét, amelyek az a célja, hogy az intellektuel ifjúság utján az összes falvakban megszervezzék a Chemarea vidéki csoportjait, amelyek alá fogják támasztani és súlyt fognak adni a Chemarea parlamenti csoportjának.

Ismeretes, hogy a Chemareának igen fontos szerepe volt a nemzeti parasztpárt ellenzéki küzdelmében. A nemzeti parasztpárt kormányrajutása előtt a Chemarea mintegy avant garde szerepelt, amely a kormány átvétele után segíteni fogja a nemzeti parasztpárti kormányt. az

eddig rendszer által rendszeresített és hallgatóságosan engedélyezett korupció leűrésében, valamint a purifikáció nehéz munkájában. A Chemarea eddigi passzív magatartása azzal magyarázható, hogy az ifjúsági szervezete megvárta, míg a kormány helyzete konszolidálódik, nehogy munkájával annak nehézségeket támasszon. Most azonban elérkezettnek látta az időt, hogy akcióba lépjen és hogy betöltse a szerepét, amelyet a nemzeti parasztpárt kormányrajutása előtt a Chemareának szántak.

A balázsfalvi népgyűlésen 1500 új Chemarea-zászlót szentelnek fel s ezzel megkezdik a vidéki csoportok megszerve-

vezését s egyuttal azt a purifikációt is, amelyet nemcsak a városokban, de a falvakban is végre kell hajtani.

Ma délelőtt beszélgetést folytattunk a Chemarea egyik vezérével, aki kihangsúlyozta, hogy a szervezet, amelynek tagja, a demokrácia jegyében kívánja előmozdítani a kormánynak azt a munkáját, amellyel az ország adminisztrációjában és közéletében rendet akar elerni.

— De ha kell — mondotta végül — követelni fogjuk a kormánytól, hogy a teljes programját végrehajtsa. Úgy érezzük, hogy ez a mi kötelességünk, az ifjúság kötelessége.

Hívja fel
ismerőseit is

a sékel
megváltására

Hogyan készül az európai leszerelés?

Új háboru elpusztítaná az emberiség nagyrészét

Borzalmas hatású mérges gázok egész sora készül Európa laboratóriumaiban

A készülődés az emberiség kiirtására, azaz: a mérges gázok gyártása a jövőendő vegyi háboru céljára egyre növekszik. Az Egyesült-Államokban vándorkiállítás rendeztek a vegyi háboru technikai felszerelésének titkaiból, igen tanulságos kiállítást, amelyen pontos tabellákat mutattak be arról, melyik fajta mérges gázzal, hány óra alatt sikerül kiirtani egyet len repülőgépet ezt vagy azt a világváros, vagy országot. Azóta a német birodalmi győles Stresemann külügyminiszter betérjesszette az évekel ezelőtt a gáz háboru megtiltására kötött wasingtoni nemzetközi szerződés ratifikálására vonatkozó törvényjavaslatot. A német birodalmi győles Stresemann külügyminiszter, hogy bebizonyítsa Németország békeszándékait. Együttval Németország törvényileg elveti és megtiltja a mérges gázok alkalmazását hadi célokra. Ez igen emberséges állásfoglalás. De a törvény tárgyalásánál fölállott dr. Heléne Stöcke képviselő és költ a német parlament asztalára egynehány mérges gázbombát, amelyek a legutóbbi hetekben készültek Németország efajta gyáraiban. Kiderült, hogy Stresemann ratifikáltja ugyan az egyezményt de Németország annál inkább folytatja a mérges gázok gyártását. A legveszélyesebb, a leggyorsabb ölé és a legkínosabb halált okozó mérges gázok: német találmányok. „Blaukreuz” és „Grünkreuz” (kékkereszt és zöldkereszt) a nevük ezeknek a mérges gázoknak. És mindenki tudja, hogy a német vegyi ipar egész sor olyan mérges gáz talált fel és gyárt a jövőendő háboru céljaira, amelyeknek még nincsen nevük és amelyeknek a gyártási titkát nem ismeri senkiesem.

Különböen pedig, hogy mit ér a gázháboru tilalmának törvénybe iktatása, arra meggyőző példát adott Franciaország, amely annakidején szintén hozzájárult az egyezményhez, de nem ratifikálta azt, hanem alkalmazta a mérges gázokat a ríffkabilok elleni harcban.

Egész törzseket irtot ki Franciaország olyan gázokkal, amelyeknek használati tilalmához Washingtonban hozzájárult:

Nem ér tehát semmit sem a gázháboru ellen sem az egyezmény, sem a ratifikálás:

A gázháboruról, ha rákerül a sor, egyik állam sem hajlandó lemondani. Ma már mindegyik állam lázasan készülődik rá és halmozza a mérges és robbanó gázkészleteket. Dániában legalább nem titkolják, hogy az állam maga gyártja a mérges gázokat. Ott nem csak bevallják, hogy állami laboratórium van erre a

célra, hanem a múlt héten bemutatták ezt a laboratóriumot a sajtó képviselőinek és a parlament tagjainak. A laboratórium élén Dánia egyik legnevesebb kémikusa, Nansen áll. Szeretettelő mosolygással vezette végig a sajtó képviselőit a termeken, amelyekben apró szekrények állnak, különböző feliratu tügyekkel.

— Ebben az üvegben például — mondotta Nansen — tüsszenő gáz anyaga van.

Ez a gáz behatol a gázmaszk mögé is. Nincs ellene védekezés.

Egy miligramnak háromszederése, azaz egy gramnak három milliódrése elegendő arra, hogy iszonyatos szorongást, leküzdhetetlen tüsszenést és kibírhatalan fejfájást idézzen elő. És ez még barátságos gáz, mert mindössze másfélórára tesz harképtelenné, de nem öli meg az embert. Ellenben ebből a másik gázból itt — folytatta az igazgató —

a kiopirkinből elegendő két gramm, hogy másodpercek alatt menthetetlenül megölje az embert.

A foszgen gázból fél grammal kevesebb mennyiség elég, a mustár gázból másfél gram elég az ölére.

A látogatás végén pedig büszkén csak ennyit mondott Nansen igazgató.

— Van összesen negyven kilogram mérges gázkészletünk olyan gázokból, amelyekből ez a negyven kilogram elegendő arra, hogy bármilyen nagy támadó hadsereget azonnal megsemmisítsen.

Tudjuk, hogy Dánia lakossága nincsen több három és félmilliónál. Hadserege mindössze 12.000 gázmaszkkal rendelkezik. Igazi védekezése a mérges gáz; 40 kilogram elég arra, hogy megvédje az országot és elég arra, hogy megsemmisítsen bármilyen nagy hadsereget. A repülőgépek előtt nincsen távolság és országhatár. A jövő háboruja a repülőgép, a motor és a tank háboruja lesz és a gázbombák háboruja. Ezek a gépek lehangerelek a hadsereget, a gázbombák pedig megsemmisítik, még pedig nemcsak a katonákat, hanem a békés civil lakosságot is.

Gyermekek és öregasszonyok csak-ugy elpusztulnak majd, mint az eddigi háborukban a frontkatonák a pergtűz alatt.

Es itt téved a dán mérgesgázlaboratórium igazgatója. Hiába gyártja Dánia a mérgesgázokat, ez még nem védi meg más ország mérgesgáztámadása ellen. Az a kérdés, melyik országnak gyorsabbak a repülőgépei. Egyetlen repülőgép, amely rekordmotorral van felszerelve, teleszórhatja néhány óra alatt az egész ország városait gázbombákkal. Ezzel a háboru el van döntve.

Fejezzük be e borzalmas látások felsorolását a „Német Orvosnok Folyóirata” legutóbbi számából vett azzal a jelentéssel, amit a Vörös Kereszt nemzetközi szakértőbizottsága a civil lakosság védelmére a gázháboru ellen” ugyancsak az elmúlt héten tett közzé. Ez a bizottság Brüsszelben ülésezett és jelentését most megküldte valamennyi ország kormányának. A jelentés lesújtó. Lényege az, hogy

a polgári lakosságot gázháboru ellen megvédelmezni egyáltalán nem lehet,

még pedig azért, mert a mérges gázok ellen nincs védekezés. Még csak gondolni sem lehet arra, hogy védekezni lehessen a civilakosságnak a mérges gázok ellen — mondja a jelentés — meri hiszen minden kormány a legnagyobb titokban újfajtájú, nagy hatóerejű mérges gázokat gyártat, amelyeket nem ismernek, ame-

lyek sajátjait előbb pontosan tanulmányozni kellene, hogy ki lehessen találni olyan anyagot, amely mint gázmaszk, védelmet adhatna a támadás ellen. De még ez a megfontolás is csak illúzió — folytatja a jelentés — mert

egész sor olyan gáz van, amely mindenféle anyagon áthatol, ami ellen semmiféle gázmaszk nem véd meg.

Azonkívül minden egyes gázfajta ellen egészen különleges más és másfajta gázmaszkok kellene. Tehát nemcsak minden egyes embert el kellene látni egy-egy gázmaszkkal, ami pénzügyileg megoldhatatlan feladat. hanem ha ez meg is történnék, semmit sem érne: mert minden egyes embernek annyiféle gázmaszkot kellene készletben tartania, ahányféle gáz van, már pedig ezeknek a száma leírhatatlan. De még ha ez is sikerülne, ha minden egyes ország minden egyes polgárát ellátná ezekkel a fejeként megszámlálhatatlan gázmaszkkal, akkor sem volna védelem, mert senki sem tudná, hogy a repülőgépről ledobott gázbomba milyen gázt tartalmaz, tehát milyen gázmaszkot kell fölvennie. Sok mérges gáz szagtalan és izetlen és másodpercek alatt hat, a leghalálosabbak pedig átmennek minden eddigi ismert anyagon. Azonkívül a mérges gázok keverve vannak, például két gázból, amelyek közül az egyik átmegey a maszkon, a másik nem. De amelyik áthatol a maszkon, az elfojtja a lélegzetet, úgy, hogy az ember letépi arcáról a gázmasz-

kot. Abban a pillanatban hat már a másik gáz, amelyik a maszkon nem men át és az ember borzalmas kínok között, másodpercek alatt meghal.

A legborzalmasabb azonban — írja a bizottság jelentésében — két legújabb találmány. Az egyik abból áll, hogy

a gázbombákat lempirozzák, azaz a repülőgép olyan bombákat dob le, amelyek úgy vannak beállítva, hogy csak órák múlva robbannak fel.

A gáztechnika elérte, hogy 36 óráig is kelleltetni tudják a ledobott és beigazított bomba robbanását. A repülőgép már régen hazaérkezett és a megtámadott ország lakói azt hiszik, hogy tul vannak a veszedelmén és a bomba csak 24 vagy 36 óra múlva robban fel. Egyszerre megkezdődik az emberek és állatok kiölése, tízezrek és tízezrek pusztulnak el és nincsen mentéség. A másik szörnyőség, hogy most

feltaláltak egy olyan fajta gázt, amely nemcsak azt az ember öli meg, akit közvetlenül ér, hanem ha a mérgezett embert beviszik egy helyiségbe, akkor mindenki elpusztul, aki a helyiségben tartózkodik.

Sőt meghal mindenki a kórházban, ahová ilyen betegét bevisznek. Az ilyen gázok ellen földalatti helyiségekben lehetne csak védekezni, amelyeknek nagyobbak kellene lenni a lényomásnak a normális külvő légnymósnál. Eza feszültség távol tudná tartani a gázt, de egyuttal igen magas levegő rétegekből kellene tiszta levegőt bevezetni, amihez viszont különleges építmények kellene, amelyeket az ellenség nyomban észrevenne és elpusztítaná.

A bizottság jelentése a következő mondattal végződik:

— A vegyi háboru a nem harcoló lakosságra katasztrófát jelent, mert a gázháboru ellen teljesen ki van zárva minden védekezés.

Ha Perzsia beleavatkozna Afganisztán belügyeibe, a szovjet is feladja semlegességét

London, április 17. — A Times rigai távirata szerint a szovjetkormány jegyzékintézet Perzsiához, melyben bejelentti, hogy amennyiben a perzsa kormány

bele akarna avatkozni az afganisztáni eseményekbe, ez esetben a szovjetunió es lenne abban a helyzetben, hogy megörít hesse semlegességét.

Az olasz sajtó általános riadót fuj a jugoszláv háborus készülődések miatt

Belgrad, április 17. — A külföldi és különösen az olasz sajtóban megjelent jugoszláviai háborus készülődésekről szóló hírekkel kapcsolatban az olasz követ ma felkereste Kumanudi helyettes külügyminisztert s vele hosszasan tárgyalt. A követ természetesen megnyugtató felvilágosításokat kapott s ilyen értelemben informálja kormányát.

Róma, április 17. — A Giornale d'Italia mai száma megállapítja a jugoszláv cáfolat ellenére, hogy a lapban közölt jugoszláv háborus készülődésre vonatkozó ok

mányok autentikusak. A lap szerint Jugoszlavia felől állandó háboru fenyeget s ezért az ország szomszédainak részét kell lenniök.

A Matild-viz

egyetlen banketten sem hiányozhat, mert ez a vezető márka.

Első Erdélyi Orth. Zsidó Fiinternátus!!

Szeptember elsején nyílik meg Oradean-Nagyváradon az Első Erdélyi Zsidó Fiinternátus. — Szigoruan vallásos, csaiádi nevelés. — Állandó tanári felügyelet. — Elsőrendű és olcsó ellátás. — Komoly érdeklődőknek prospektust küldök. LEITNER MIKSA Oradea-Nagyvárad, Strada Avram Jancu 2.

Ha minőségre is súlyt helyez, követeljen

Dreher--Haggenmacher sört

Butor

vásárlás bizalom dolga

Ma jó butort akar venni, ne sajnálja az utat

Marosvásárhelyre
(Tg.-Mures) és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt, hatalmas raktárak.
Büsendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann

zongora és pianinó

gyárak képviselőte.

Hiteltépes egyéneknek kedvező fizetéssel feltöltök

(Cluj-Kolozs let tud.) A kis saruja szakada kat. Minden p melyek a nem tól várnak or agrársérelmek során a zsidó sodrondu, han polgárként ke paragrafusair utolsó holdig

Mihalache f re vár a felad ezekben a fell száz panasz k terisztikus ese kommentár, a nek a pusztá

Egy föld

Kolozsvár é son volt koesn del Adolf. 189 vásárolt őt ho kereszttől élt e faluban. Vere fel a fiát, aki halált halt. 19 rárbizottság s mántegy 1500 r szeg—Comeses igényjogosulta. Az igényjogos holdnyi házt kizárólag saját községben két ök földjük egy ni, amikor egy kája közben le Hármas felé é jainak figyelme hold földjére.

— Vegyék e májából is.

Az agrárbiz kalmon. Mind 1500 méter t Zuckermende zett őt hold fő jogosultak ké kzségi bíró, és Komjászó hogy Zuckern szükségük, m ják. A bizott készítettett é tust, hogy a tek az öreg k ra hozták, ho

A komjászó nulták becsül még ott a he őreget, hogy földjére. És nyilatkozatot

Alnlirott mandel Ad lévő földje nem fogun Nem is ké méternyre nem alkalm

Komjászó Gírb Joan

Ezen nyila del Adolf a k ványt kapta

HIVATA (CEI)

Igazoljuk, Tuzhármás

Egy kitepelt lap az erdélyi zsidóság agrársérelmeiből

Hogyan sajátították ki törvény ellenére a falusi zsidók néhány hold földjét

Több száz agrársérelem vár sürgős elintézésre

(Cluj-Kolozsvár, április 17. Az Uj Kelet tud.) A kisebbségi sérelmek bősége sarujja szakadatlanul ontja a panaszkönyveket. Minden panasz a sérelem között, a melyek a nemzeti parasztpárti kormánytól várnak orvoslást, legsúlyosabbak az agrársérelmek. Az agrárkiszajátítások során a zsidó birtokosokat nem is másodrendű, hanem harmadrendű állampolgárként kezelték, akikről a törvény paragrafusaira való tekintet nélkül, utolsó holdig elvették a földet.

Mihalache földmivlelésügyi miniszterre vár a feladat, hogy igazságot tegyen ezekben a felháborító ügyekben. A sok száz panasz közül kiragadunk 2 karakterisztikus esetet, amelyekhez nem kell kommentár, annyira maguktól beszélnek a pusztá tények.

Egy zsidó kocsmáros öt hold földje

Kolozsvár és Torda között, Turhármason volt kocsmáros 1890 óta Zuckerman Adolf. 1893-ban a házából 50 lépésre vásárolt öt hold földet. Harmincöt éven keresztül élt ebben az Istontól elhagyott faluban. Verejtékes munkával nevelte fel a fiát, aki 1916-ban az Isonzónál hősi halált halt. 1925 szeptember 2-ikán agrárbizottság szállott ki a Hármastól mintegy 1500 méternyire fekvő Komjászeg—Comesesti községbe, hogy az igényjogosultaknak földet sajátítson ki. Az igényjogosultaknak összesen hét holdnyi házhelyre volt szükségük, de kizárólag saját községükben. Comesesti községben két nagyobb birtokos volt. Az ők földjük egy részét akarták kiszajátítani, amikor egyikük a bizottság munkája közben leutazott a völgyben fekvő Hármás felé és felhívta a bizottság tagjainak figyelmét Zuckerman Adolf 5 hold földjére.

— Vegyék el a zsidótól, ő megál a kocsmájából is.

Elveszik a zsidó földjét

Az agrárbizottság kapva-kapott az alkalmon. Minden további nélkül, onnan 1500 méter távolságból sajátította ki Zuckerman Adolf verejtékkel szerzett öt hold földjét. A komjászezi igényjogosultak képviselői, Girbovan Traian községi bírő, Girbovan Joan delegátus és Komjászezi András kijelentették, hogy Zuckerman Adolf földjére nincs szükségük, mert azt nem is használhatják. A bizottság mégis jegyzőkönyvet készített és kötelezte a három delegátust, hogy azt írják alá, majd elküldték az öreg kocsmárosért és tudomására hozták, hogy elvették a földjét.

A komjászezi parasztok, akik megtanulták becsülni az öreg Zuckermant, még ott a helyszínen megnyugtatták az öregot, hogy nekik nincs szükségük a földjére. És még az nap a következő nyilatkozatot adták át neki:

NYILATKOZAT

Alulírottak kijelentjük, hogy Zuckermandel Adolf Turhármas határában lévő földjére nem tartottunk soha és nem fogunk sohasem igényt tartani. Nem is kértük azt, mert fölünk 1800 méternyire fekszik és házhely céljaira nem alkalmas.

Komjászeg, 1925 szeptember 2-ikán.

Girbovan Traian bírő, Girbovan Joan, Komjászezi András delegátusok.

Ezen nyilatkozaton kívül Zuckerman Adolf a következő hivatalos bizonyítványt kapta a községtől:

HIVATALOS BIZONYÍTVÁNY (CERTIFICAT OFICIOS)

Igazoljuk, hogy Zuckerman Adolf Turhármas határában fekvő Terit No.

Top. 1016 St. 1017, 1006 jelzésű ingatlanja nem megfelelő kiszajátítás céljaira, miután 1400 méternyire fekszik Comesesti és 2500 méterre Turtól és így nem tartunk és nem is fogunk reá sohasem igényt tartani.

Tur, 1925 szeptember 15.

Bichis Traian községi bírő, György Imre községi jegyző és az agrárdelegátusok aláírásai.

Zuckerman Adolf felebbezett, de kérését három fórum utasította el. A legfelsőbb agrárbizottság 1927 február 18-iki 219. S. Tr. számú végzésével. Több, mint 40 ezer lejbe kerültek az ügyvédi költségek és más honoráriumok; végül el kellett adja a házat, hogy beköltözzék Kolozsvárra. A földjére pedig máig sem építettek házakat. Hogy az igazságtalanságok sorozata teljes legyen, az öreg

Zuckermannek nem is ajánlották fel másfelé földet cserében, mint ahogy azt hasonló esetekben a törvény előírja. Az öreg kocsmáros most csak öregszik és bizik abban, hogy Mihalache miniszter talán neki is igazságot szolgált.

A másik esetünk a következő:

Löwy Lipót nem lehet földműves

Löwy Lipót hosszú időn keresztül volt kocsmáros Hátszegtől mintegy 25 km. nyíre, Nyíresfalván, a hegyek között. 1918-ban jött a forradalom. A falusiak éjnek idején támadták meg a házat. Egy szál ingben menekült családjával. Székérre ültek és Hátszegen, öreg szüleiknél találtak menedéket. A házat és az üzletét teljesen kifosztották. A rokonoktól és a bankból tudott annyi pénzt előteremteni, hogy Hátszegen alapítson magának existenciát. Tizenhat hold földet vásárolt, két lovat és két te-

A kormánypart erdélyi képviselői az erdélyi érdekek fokozottabb respektálását kérik

(Bucuresti-Bukarest, április 17. Az Uj Kelet tud.) Az erdélyi képviselők tegnap értekezletet tartottak a kamara épületében. Az első felszólaló Crisan volt, aki a részleges választások tanulságait vázolta. Felszólalását hosszabb vita követte, amelyben a párt számos tagja résztvett. Megállapították, hogy a nemzeti parasztpárt népszerűsége Erdély-

ben változatlan, a régi királyságban ellenben szükségesnek mutatkozik a párt-szervezetek fokozottabb megerősítése és az elégedetlenségek lecsillapítása.

Ezzel kapcsolatban megállapították, hogy Erdély a nemzeti parasztpárt magva és már ezért is fokozottabb figyelmet kíván a kormányzat részéről, ami nem minden esetben történt meg, így például

a birói kinevezéseknél.

A helyzet természetesen sokat javult azelőző kormányok óta, azonban a kormánypart tagjai, akik rendíthetetlen ragaszkodással viseltetnek a miniszterelnök iránt, tudomására kívánják hozni a speciális erdélyi bajokat s azok orvoslását kívánják.

Hogy működött Ardevan adóellenőr Margittán?

Sorra zsarolta a város zsidó kereskedőt

(Oradea-Nagyvárad, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradai törvényszék előtt Ardevan margittai adókontrollor tárgyalását kezdték meg, mely szencziációnál szencziáciosabb részletekben bővelkedik. Ardevan éveken keresztül „működött” Margittán és ezalatt minden képzeletet felülmúlva zsarolta és vegzálta a zsidóságot. A zsidó kereskedőket nemcsak antiszemita dühének kielégítésére, hanem bő anyagi forrásnak is használta, ami általánosságban bevett principium az Ardevánhoz hasonló tisztviselők mentalitásában. Minden képzeltet felülmúló módon zsarolta meg Ardevan Goldstein Albert olajmalom tulajdonost.

Ardevan lepecsételt a malmot

Ardevan egy napon megjelent Goldstein malmában és kijelentette, hogy miután a malomnak nincs működési engedélye, elrendeli a malom bezárását. Goldstein hiába tiltakozott a leghevesebben,

hiába próbálta bizonyítani, hogy a malom már tíz éve szabályszerű engedéllyel működik.

Ardevan fölötté lelkismeretesen viselkedett és lepecsételte a malmot. Goldsteinnek ekkor még nem jutott eszébe, hogy Ardevannal könnyen lehet zöldágra vergődni, ha egy kis pénz restkíroz és engedett az adóellenőr ur parancsának. A malmot Ardevan lepecsételte, míg Goldstein, hiába várva az ottani községi adóhivatalból jogorvoslást néhány napi várakozás után, mely idő alatt természetesen a malomban a munka szünetelt, a nagyváradai pénzügyigazgatóságához fordult panaszával.

A pénzügyigazgatóságnál élénk meglepetéssel vették tudomásul Ardevan mester különös rendelkezését. A pénz-

ügyigazgatóságon szabályszerű engedélyt állítottak ki Goldstein Albertnek, azzal az ígérettel, hogy ezután már szabadon folytathatja iparát Margittán. Hogy a pénzügyigazgatóság miért nem rendelt el vizsgálatot is Ardevan ellen, arravonatkozólag nem adtak Goldsteinnek felvilágosítást. Goldstein nyugodt lélekkel indult haza, megérkezve felmutatta az engedélyt a perceptornak, aki felhatalmazta a munka megkezdésére. Goldstein az engedély alapján letörte a pecsétet és a gyárban néhány napi szünet után kezdett a munka.

Az ellenőr ur fel van háborodva

Ardevan urat azonban nem zavarta az sem, hogy Goldsteinnek engedélye van. Megjelent ura a gyárban és módfelett felháborodott azon, hogy Goldstein Albert le merte törni a pecsétet a gyár kapujáról. Kijelentette, hogy ez törvénysértés, amit ő nem lesz hajlandó eltűrni és felszólítja ezzel és nyomtatékosan a gyártulajdonost, hogy szüntesse be újra a munkát, mert le akarja pecsételni a gyárat.

„Egy egész szekér pénz kell”

Ekkor jutott eszébe Goldstein Sándornak, a gyáros fiának az a megoldás, hogy pár ezer lejjel váltsa meg Ardevantól a néhány napos vegzaturát, mely idő alatt a gyárat hatalmas károk érik. Megkérdezte Ardevantól, hogy mennyibe kerülne a dolog.

Ez nehéz ügy — mondta Ardevan — mert nekem egy egész szekér pénz kell.

Nyolcvanezer lejen kezdte az alkut, de végül 10 ezerrel megelégedett.

Statisztika Ardevan működéséről

Goldstein ekkor tárgyalásokat kez-

dett a margittai kereskedőkkel. Kiderült, hogy Ardevan Stern Géza kereskedőtől 30.000, Hold Józseftől 30.000 és Seiger Gyulától 15.000 lejt zsarolt ki hasonló trükkökkel. A kereskedők egyidőben tetek feljelentést Ardevan ellen, akit ma vont felelősségre a nagyváradai törvényszék. Ardevan kihallgatása során azt a vallomást tette, hogy mindig becsületes és lelkiismeretes tisztviselő volt,

csak a zsidókkal szemben volt szigorú, mert az állam érdekeit védte, ha a zsidókkal kissé kegyetlenül bánt.

Ezzel az épületes vallomással a tárgyalás is befejeződött. A tanuvallomásokat ma délelőtt folytatják, itéleltozatalra is ma kerül sor.

— Északnémetországban újra tél van Berlinből jelentik: A hideg sarki levegő beáramlása folytán nemcsak a skandináv félszigeten, hanem a birodalomnak északi részében is igen lehűlt a levegő. Ma éjjel a hőmérő az északi tengerpartok mentén mindenütt több fokkal a fagypontra alá szállt. Több helyről erős éjjeli havazásokat is jelentenek.

— Az olasz király Milanóban. Milanóból jelentik: Az olasz király tegnap Milanóba érkezett. A pályaudvaron a polgari és katongi hatóságok hivatalos fogadtatásban részesítették. A város ucain hatalmas tömegok éljenztek az uralkodót. A király a Sforza-kastélyban audienciát adott a hazafias egyesületek monstre-küldöttsége részére, amelynek a tagjai hódolatukat fejezték ki a királynak. Az uralkodó a délután folyamán a mintavásárt tekintette meg.

ספרים דאגריטאן

Anton Rosenzweig Cluj

ezidó könyv és talless ספרים
nagykereskedőnél olcsón kapható
a most megjelent illusztrált nagy kép s

Hagadah

הגדה על דיסקות, magyar, v. német
fordítá ban, valamint mindenféle

Machsor

המחצות
chametz eladás! ספרים שאלה שרשודים.

EGYESÜLETI ÉLET

Dési zsidó közélet

Megalakult a VIZO. A dési zionista élet reorganizálásának egyik legegészségesebb ténye a VIZO négyzet dési csoportjának megalakítása volt, mely vasárnap délután a zsidó iskola helyiségében zajlott le. Az összejövetelen a város zsidó asszonyai szép számban vonultak fel és lelkesen csatlakoztak az előzők propositóihoz. Dr. Mendel Ottó, a jeruzsálemi KKL iroda kiküldöttje ismertette a VIZO célkitűzéseit és programját. A jelenlevők ezután nagy lelkesedéssel kimondták a VIZO megalakulását és a következő elnökséget választották meg: Elnök dr. Ágai Andorné, ügyvezetőelnök dr. Weinberger Mánóné, titkár Barna Kálmáné, elnöki bizottsági tagok: dr. Brüll Vilmosné, dr. Havas Jenóné és Bernáth Dezsóné. Az elnökség első ülésén hat sorozatos előadás megtartását határozta el. Az első előadást már meg is tartotta dr. Nasch Endréné a Zsidó nőkérdés Palesztinában címmel. A többi előadásokat a következők tartják: Április 21-én dr. Hamburg József, április 28-án Ábrahám Samu igazgató és dr. Bjár Emánnel, május 4-én dr. Marton Ernő, az Uj Kelet főszerkesztője, május 11-én Friedmann Miklós és végül május 18-án Feuerstein Kálmán. Vasárnap délután 5 órakor dr. Szónyi Géza tart előadást a VIZO célkitűzéseiről és általános munkája címen.

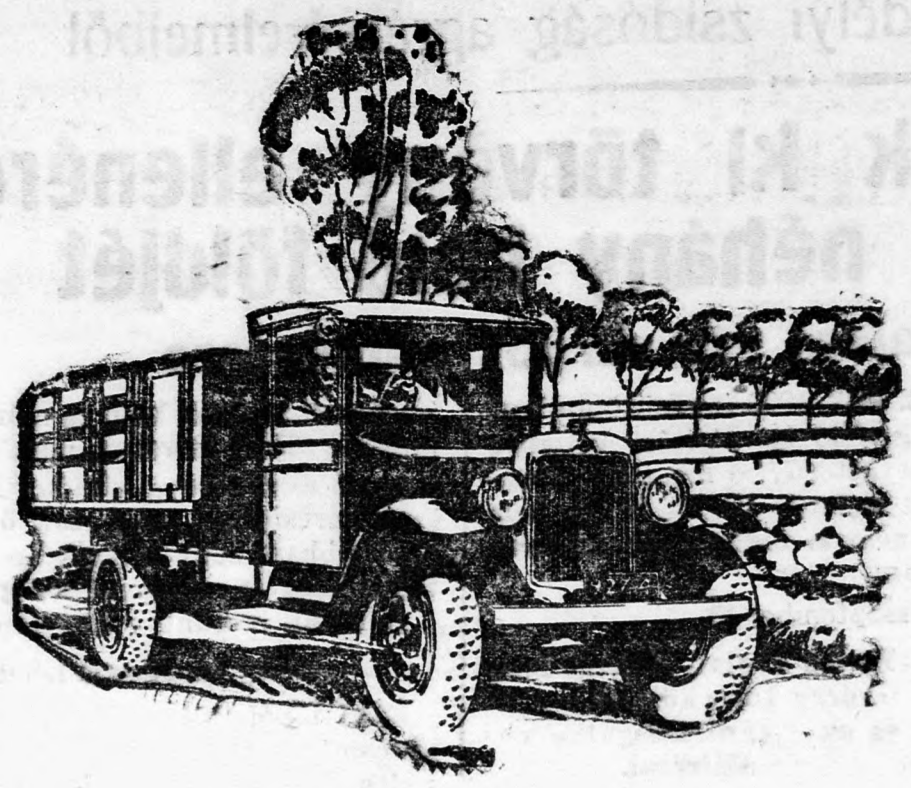
A dési Poale Cedek tízéves jubileuma. A dési Poale Cedek vasárnap ünnepelte fennállásának tízéves jubileumát, mely alkalommal a Talmud Tóra helyiségében társas vacsorát rendeztek. Az ünnepélyen a Poale Cedek tagjain kívül a város zsidó kereskedői és intellektuálisjai közül is számosan jelentek meg. Vacsora után Hirsch Dávid, a Poale Cedek elnöke hosszas beszédben ismertette az egyesület tízéves múltját, mely egy „minjan” ösztönzővel kezdődött és ma már kétszáz családot magában foglaló egyesületté nőtte ki magát. Saját imaházat építettek amelynek értéke félmillió lej. Indítványozza, hogy heti öt és tizlejes adományokból létesítsenek egy kétszáz ezer lejes alapot, melynek kamatjából a munkaképtelenné vált öreg iparosokat segítyezték. A jelenlevők nagy lelkesedéssel tették magukévá az indítványt. Paneth főrabbi határozó beszéde után Weinberger Suma élesen támadja a dési hitközség vezetőségét és a Chevra Kadisa elnököt, mert szerinte ennek lelkiismeretlen ténykedései kergették a halálba a Désen tartózkodó Vogel Márkust Kéri a Poale Cedek tagjait és a hitközség józangoskodó rétegét, hassanak oda, hogy a közelgő hitközségi választásokon a hitközség és Chevra Kadisa élére lelkiismeretes és demokratikus gondolkodású egyének kerüljenek.

Köszönetnyilvánítás. A dési Négyzet vezetősége ezuttal mond köszönetet mindazoknak, akik a 23-iki balon közreműködésükkel hozzájárultak az estély sikeréhez.

Sómér-avatás. A cluji sómér csapatok parancsnoksága vasárnap f. hó 21-én avatja legfiatalabb újoncsapatát, a Pluga Jerubbaalt. Az avatási és eskütételi ünnepség a sómérotthonban (Cal. Victoriei 99.) d. u. 3 órakor veszi kezdetét. A parancsnokság ezután hívja meg a szülöket és a t. érdeklődőket az ünnepségre.

Antal Márk e hó 19-én, péntek este 8 órakor folytatja előadását a történelem tanítása kérdésében. Az előadást az Alkalmazott Szövetség rendezi saját helyiségében, Str. Coganiceanu 7. (Farkas ucca). Vendégeket szívesen látnak. Belfelépés díjtalan.

... minden várakozást kielégít a Lantos Magazin vasárnap megjelent 2-ik száma. Kérjen prospektust az Uj Kelet könyvostályától. Kár. Minden éves előfizető díjtalan fényképezőgépet kap.

A teherautó és az autobusz olyan munkaeszközök, amelyek csak akkor hajtanak hasznót, ha megvannak azon összes tulajdonságok, amelyekkel egy teherautóval bírnia kell.

DOODGE BROTHERS

Feltétlen megbízhatóság. Hatalmas hathengeres motor. Hét helyen csapagolyva. Hidraulikus fék mind a négy kerékre. Nagy sebesség. A legnagyobb gyorsaság ott, ahol a terepviszonyok megengedik. Nagy tartósság. Kevés üzemeltetés. Olcsó ár.

Tegyen egy próbát, hogy a fentiekről meggyőződhessen!

Vezérképviselő: **GR. CHRISTEA & CO. Societate Anonima de Automobile, BUCUREȘTI, B-dul Bratianu 46.**

Helyi képviselő: **Aurora Petrolifera Cluj, Calea Regele Ferdinand 62.**

Életbeléptették az új tanonctörvényt

Bucuresti-Bukarest, április 17. A munkaszervezőkéről szóló törvényt, amely a napokban jelent meg a Monitorul oficialban — és így az jogerőre emelkedett első részében a tanonctartásról és tanonc szerződéséről foglalkozik.

Ez a törvény hatályon kívül helyezi az Erdélyben eddig érvényben volt törvényt és teljesen új rezsimet állapít meg a tanoncok részére. A törvény parlamenti tárgyalása alkalmával főleg a szocialisták erősen tiltakoztak az ellen, hogy a törvény négy évben szabta meg a tanonc szolgáltatásának idejét. Tény, hogy a törvény ezt mint maximumot állítja fel, azonban valószínű, hogy a munkaadók ezen időhöz ragaszkodni fognak. Dícséretes a törvény azon rendelkezése, mely megtiltja a munkaadóknak, hogy a tanoncot bármilyen házi munkára alkalmazzák.

Ki jogosult tanoncot tartására?

Csak az tarthat inast, aki a mester címet jogosan használhatja, vagy valamely ipar üzésére jogosító oklevéllel bír. (Mérnök, építész).
Ha az üzem tulajdonosa nem vezet személyesen üzemét, úgy ez esetben az

üzemvezető kell, hogy e kellekkel bírjon.

A munkakamarák és iparkamarák együttesen állapítják meg valamely üzemben felvehető tanoncok számát. Ez arányban kell, hogy álljon a foglalkoztatott munkások számával, hogy a tanoncok megfelelő tanításban legyenek részesíthetők.

Vitás esetben a minisztérium dönt.

Mit kell tartalmaznia a tanoncszerződésnek

A tanonc nevét, születése adatait a mesterségét, a szerződés kölcsönös feltételeit, ha a tanonc fizetést kap, annak mennyiségét, a szerződés időtartamát és a munkaadó, valamint a tanonc köteleességét.

Ha a tanonc tizennyolcadik életévét még nem töltötte be és családi viszonyai folytán nem bír olyan személlyel, aki a szerződését helyette ellenőrizhetné, úgy ezt a munkakamara köteles elvégezni.

A szerződés bélyegmentes és bejegyzésmentes.

A szerződést három példányban kell kitölteni, melyből egyet a munkaadó, egyet a tanonc tartozik megőrizni, egy

példányt pedig a munkakamarának kell beszovalgatni.

A törvény nem rendelkezik arról, hogy a szerződést milyen nyelven kell kiállítani és így azt mindenki saját anyanyelvén írhatja ki, csupán a kamarához benyújtandó példányt kell román nyelven írni. E tekintetben a miniszter ilyen irányú megnyugtató kijelentést tett.

Mi a munkaadó kötelessége?

A munkaadó köteles a tanoncot saját maga, vagy megbízottja által szakmájába oktató. Köteles vele szemben apa módjára viselkedni és a tanonc viselkedését műhelyen kívül is ellenőrizni. Köteles a tanoncot a segedek, vagy családtagok kizárásaitól megővni.

A tanonc műhelyen kívül csak akkor használható fel valamely munkára, ha az a műhelybeli munkához tartozik vagy azzal összefügg. Tilos a tanoncot bármilyen háztartási vagy családi munkára felhasználni.

A munkaadó köteles a tanoncot az előírt tanoncszkolai órákra elbocsájtani. Köteles továbbá a hivatalos ünnepeken kívül évente tizenöt napi szabadságot engedélyezni a tanoncnak.

Ha a tanoncnak fizetése van, úgy az legalább köthetként fizetendő.

Ha a tanonc gyakorlatát valamely más üzemben kezdte, úgy az ott eltöltött idő beszámítandó a tanonc tanulási éveibe.

Mi a tanonc kötelessége?

A tanonc köteles tiszteletteljes viselkedést tanúsítani, munkáját hiven és becsületesen elvégezni, a szerződést tartani és az előírt tanoncszkolai órákat rendszeresen látogatni.

Elfogták Bécsben a Filtext csalással vádolt igazgatóit

Bécs, április 17. A múlt év végén eltűnt Budapestről Weiszberger Ferenc, a Jósutakonszernhez tartozó Filtextorgán Textilművek (Filtext) vezérigazgatója, testvérével és sógorával, Flesch Nándorral együtt. Megállapították, hogy mindhárman nagy csalások elkövetése után megszöktek. A legutóbbi napokban Bécsben az a hír terjedt el, hogy Weiszberger vezérigazgatót állítólag az uccán látták.

A rendőrség megállapította, hogy a két Weiszberger-testvért a harmadik kerületben az uccán látták és tényleg sikerült is mindkettőjüket letartóztatni abban a pillanatban, amikor az autóból kiszálltak. Weiszbergeréket előállították a rendőrségre, ahol kiderült, hogy Weiszberger Ferenc Wild Ferenc néven a Landstrasse városnegyedben lévő Seidelgasse egyik házában lakott. Testvére, Zsigmond, Winter Sándor néven a Landstrasse egyik szállodájában lakott.

A házkutatás és a személymotazás eredménye nem jart.

Weiszberger Ferenc kijelentette, hogy semmiféle tisztességtelen üzelmekben nem érzi magát bűnösnek és azt állítja, hogy tavaly szeptemberben a cég felhatalmazta őt arra, hogy az üzemből addig távolmaradjon, amíg vissza nem hívják. Az alkalmat felhasználta arra, hogy testvérével együtt Amerikába menjen és azóta mostanig Amerikában tartózkodott. Március végén azonban ismét visszatért Európába. Eddig a Budapestről magával vitt 2000 pengőből tengődött. Három héttel ezelőtt érkezeti vissza Bécsbe, ahol testvérével együtt különböző szállodákban töltötte az éjszakákat.

Weiszberger Zsigmond előadta, hogy bátyjának megbízásából a gyár helyiségeiből 33.000 pengő értékű árut szállított el és azt sógorának, Fleschnek adta át. Weiszberger Zsigmond elmondotta azt is, hogy a cég múlt ősszel rájött ezekre az üzelmekre, mire bátyjával és sógorával együtt megszöktek. Flesch állítólag most Délamerikában tartózkodik.

A Weiszberger-testvéreket kedden az országos törvényszékre szállították és egyttal letartóztatásukról értesítették a budapesti főkapitányságot.

A le Am A háb

Newyork, dóság leger Jewish Com vé az amer amelyet az statisztikus be. Dr. Lie a zsidó sz egyesületek tokat akik adatokat kö 4000 levelez tushan. Dr. gyűjtésben dr. Cyrus A teológiai sze ben állított adatok alap statisztikáját. American J egyik munká vető munká

A statisztik Allamokban vagyis az 1917-ben 3 az Unió ter az összlako hozzájárve lantéktelen

A zsidóság északi része york államb vagyis az o zaléka. Pen zsidó lakik. 416 százalé len a zsidós van, úgyhog mindössze 2

Kaliforniai gyobb zsidó ezer 284 zsidó ság 278 szá Egyesült-Ál községben v 687 városba 1917-ben 72 má 819 kö kának az a kában min ben több m nil van zsi általában a egy külön janak. New szek, amely zsidó, Broo ahol a zsidó viselve.

Szeszy A sz ké A legrész megirt sz Dr. Herics Antal m Ara f Kapható a

pa édes, n tisztelen főrabbi olcsóbb Im paprikát Str. Mi Mint kéze

A legújabb statisztikai adatok szerint Amerikában 4 millió 228.029 zsidó él

A háboru óta egy milliónál több zsidó vándorolt Északamerikába

Newyork, Április 17. Az amerikai zsidóság legerősebb szerve, az „American Jewish Committee” a napokban tette közzé az amerikai zsidóság statisztikáját, amelyet az Unio egyik legképzettebb statisztikusa, dr. Lienfield gyűjtött egybe. Dr. Lienfield ezáltal igénybe vette a zsidó szervezeteket, hitközségeket, egyesületeket és a cionista helyi csoportokat akikől a leglelküimeretesebb adatokat követte. Nem kevesebb, mint 4000 levelezővel állott állandó kapcsolatban. Dr. Lienfield főmunkatársa a gyűjtésben és az anyagok rendezésében dr. Cyrus Adler volt, az amerikai zsidó teológiai szeminárium elnöke, aki 1907-ben állította össze először megbízható adatok alapján az amerikai zsidók statisztikáját. Harry Schneidermann, az American Jewish Year Book szintén egyik munkatársa volt ennek az alapvető munkának.

A statisztika szerint ma az Egyesült-Államokban 4 millió 228.029 zsidó lakik, vagyis az összlakosság 3,58 százaléka. 1917-ben 3 millió 388 ezer 951 zsidó élt az Unio területén, vagyis 2,26 százaléka az összlakosságnak. A százalékarány hozámérve a többi lakossághoz csak jelentéktelenül nagyobbodott.

A zsidóság zöme az Egyesült-Államok északi részében van letelepedve. Newyork államban 1 millió 903.890 zsidó él, vagyis az ottani lakoságnak 16,67 százaléka. Pennsylvánia területén 404.979 zsidó lakik. Itt a zsidók az összlakosság 4,16 százalékát teszik. Nyugaton és délen a zsidóság száma egyre süllyedőben van, úgyhogy Newada államban már mindössze 264 zsidó él.

Kaliforniában, amely a nyugat legnagyobb zsidó centrumának számít, 123 ezer 284 zsidó él. Ez a szám az összlakosság 2,78 százalékát teszi ki. 1877-ben az Egyesült-Államok területén csak 173 községben voltak zsidók. 1907-ben már 687 városban és faluban éltek zsidók, 1917-ben 724 helyen laktak, 1924-ben már 819 községben. Érdekes a statisztikának az a megállapítása, hogy Amerikában minden olyan városban, amelyben több mint 25 ezer lakos él, feltétlenül van zsidó község is. A városokban általában az a tendencia, hogy a zsidók egy külön városrészen koncentrálódnak. Newyorkban vannak városrészek, amelyben a lakosság 45 százaléka zsidó, Broocklynban vannak negyedek ahol a zsidók 44 százalékban vannak képviselve.

Az 1927-iki statisztikák szerint Newyorkban 1 millió 765 ezer zsidó lakott, ez a szám azonban azóta 5-6 százalékkal feltétlenül megnagyobbodott. Newyork után következik Chicagó, ahol 325 ezer zsidó lakik, Philadelphia, ahol 270 ezer vannak, Boston, ahol 90 ezer zsidó

lakos él, Cleweland, ahol 85 ezer, Detroit, ahol 75 ezer, Baltimore, ahol 68 ezer, Los Angeles és Newark, ahol 65 ezer a zsidók száma. Pittsburgban 50 ezer és St. Louis, hol 46 ezer zsidó van letelepedve. 1818-ban mindössze 3000 zsidó jött át

a tengeren Amerikába. Ettől az időtől kezdve a bevándorlás egyre növekedett. 1848-ban már 50 ezren voltak, 40 évvel később, 400 ezren. Az első millió zsidó tíz évvel később, 1893-ban volt együtt Amerikában. A második millió már 1910-ben volt az Egyesült-Államok területén. A nagy bevándorlás a háboru kitöréséig egyre fokozottabb tempóban jött, úgyhogy a további négy év alatt már a zsidók száma tulment a három millióra. A háboru és a bevándorlások korlátozásai az imigrációt erősen csökkentették. Mindazonáltal 1914 óta 1 milliónál több zsidó jött Amerikába.

Szerdáig elhalasztották a parlament üléseit

(Bucuersti-Bukarest, április 17. Az Uj Kelet tud.) A parlament két házában ülései ma minden érdekesség nélkül perregtek. A bejegyzett interpellációk el-

maradtak. Jelentéktelen formáságok után Pop-Ciesó István a kamarában bejelentette, hogy a kamara üléseit szer-

dáig elnapolják. A szenátusban Boila Romulus alelnök jelentette be az ülés elnapolását.

500 millió lej alaptőkével bankot létesít a bukaresti kereskedelmi kamara

(Bucuersti-Bukarest, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti kereskedelmi kamara akciót indított kereskedelmi körökben egy 500 millió alaptőkéjű bank felállítására. A bank a keres-

kedőknek nyújtandó kölcsönök és hittelek érdekében létesülne olyan nagy alaptőkével, mely versenyképessé tenné a bankot az összes nagybankokkal szemben.

A kereskedelmi kamara törvényjavaslatot nyújtott be bank létesítése érdekében a pénzügyminisztériumhoz. A bankot Bukarestben élénken kommentálják.

Uj tél kezdődött a régi királyságban

(Bucuersti-Bukarest, április 17. Az Uj Kelet tud.) A párnapos tavaszi időjárás után a Regátban újra téli hideg következett be. Bukarestben két napja irtózatoss téli szélvihar tombol, mely házfödőleket huz le és óriási károkat okoz a vetésekben. Sinaiban a hőmérséklet mi-

nusz 6 fokra szállott alá. Predealban hideg téli időjárás pusztít, mely vonatkésekben, a távírvonalak megrongálásában és óriási hóviharakban érezteti hatását.

északi részén is. Besszaraiában teljes erőből dühög a tél. Csernovitzban a hőmérséklet 4 fok zéro alatt. Constanca-ból kegyetlen fagyokat jelentenek a temperatura 6 fokra szállt alá. Dobrudzsából hasonló hidegeket jelentenek.

Visszahívják Petrescu Comnen berlini követet

(Bucuersti-Bukarest, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti lapok értesülése szerint a kormány elhatározta, hogy Petrescu Comnen berlini követet visszahívja. Petrescu Comnen személyét már napok óta hevesen támadja a sajtó, mert a berlini követ nemrég Svájcban találkozott Bratianu

Vintilával, akivel hosszabb megbeszélést folytatott. Beavatott körök a találkozással kapcsolatban azt a hírt korpoltálták, hogy Bratianu Vintila a liberális párt sorozatos belföldi kudarcai után a liberális érzelmű diplomaták útján kezdte akciót a kormány ellen. Valószínű, hogy Petrescu Comnen

visszahívása ezzel a találkozással van összefüggésben. Egyes verziók szerint az új berlini követnek a kormány Caius Bradicionut szemelte ki, akit bár vatikáni követnek akartak küldeni, erre a posztra osztanak be, melyre képességei is hivatottá teszik.

Dobrescu és Potârea alminisztereket menesztik a bukaresti strand- és a visói erdőpanama miatt?

(Bucuersti-Bukarest, április 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Lupta” ma szenzációt keltő cikket közöl, melyben a felsővisói erdőkitermelés koncesszióját a bukaresti strandbotrányhoz hozza összefüggésbe. A két koncesszió ügyében Mihalache földmivelésügyi miniszter rendelt el vizsgálatot, aki a két ügy felülvizsgálására az aktákat a minisztérium jogi osztályához tette át. Az iratok áttanulmányozása után a jogi reszort megállapította, hogy a két koncesszió a számvevési törvénnyel össze nem férhető. A törvénytellennek deklarált két koncesszió ügye így súlyosan kompromittálta a földmivelésügyi minisztérium két államtitkárát, dr. Dobrescu Aurel és Potarca Virgilt, akik a koncessziókat a vállalatokkal megkötötték.

terelnök már régen nem nézi jó szemmel Dobrescu és Potarca működését és ezt az alkalmat ragadja meg arra, hogy mindkettőjüket menesse a kormányból. A miniszterelnök annak ellenére is végre fogja hajtani ezt — írja a „Lupta”, — hogy a kormánynak az Alevra ügy ki-robbanása után nem kellenes a koncesz-

zió ügyek végső fokig való kielezése. A két koncesszió kérdésében egyébként szintén érdekes leleplezéseket közöl a „Lupta”. A különböző lapokban elhelyezett híreket a Crissoviloni bank finanszozza, melynek ugy a Visóvölgyén, mint a Strand kérdésében érdekeltégei vannak.

A norvég kormány sem ad beutazási engedélyt Trotzkiinak

Osló, április 17. A Wolff távirati iroda jelentése szerint a norvég szakszervezetek hetekkel ezelőtt memorandumban fordultak a kormányhoz, hogy Trotzki számára beutazási engedélyt

kérjenek. A kormány ma adott válasza a szakszervezeteknek. A kormány válasza leszögezi, hogy ezidőszent nem áll módjában Trotzkiinak beutazási engedélyt adni és ezért a kérést visszautasítja.

HIRDESSZEN AZ UJ KELET-ben

Szeszgyárosok, szeszfőzők
nem nélkülözhetik
A szeszgyártás
kézikönyvét

A legrészletesebb, legérthetőbb módon megírt szakmunkát. — Szerkesztették: Dr. Herics Tóth Jenő és Osztrovsky Antal műegyetemi magántanárok. —
Ara tízve 1100, kötve 1300 lej.
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

paprikát
édes, nemes minőségben, fő-
tisztelendő Fuchs Benjámín
főrabbi ur hechscherével, leg-
olcsóbb napiárban szállít az
Imperiál

paprikatermelő és őrlő rt. Oradea
Str. Minerol No. 83. Telef. 955.
Mintázott ajánlattal
készséggel szolgálunk.

Az Amerika büffé kirakatívége ma ga alá temetett egy diáklányt. Különös szerencsétlenség történt ma délelőtt a Főtéren, amelynek az egész uccai közön-
 ség szemtanúja volt. Crisan Maria egye-
 temi hallgató, amint elment a főtéri
 Amerika büffé előtt, szinte áldozata lett
 a balasznak. Az Amerika büffé hatalmas
 kirakatívége megingott és hatalmas cső-
 römpöléssel a földrezuhant. A kirakat-
 ból aztán az ott elhelyezett árak egész
 halmaza gurult ki a járdára, maguk alá
 temetve a segítségért kiáltó nőt. A járó-
 kelők azonnal segítségére siettek a sze-
 rencsétlenül járt leánynak és súlyos sé-
 rülésekkel mentették ki az úvegcsilán-
 kok és élelmiszerek közül. A szerencsét-
 lenül járt leányt a mentők szállították
 a klinikára, ahol súlyos természetű sé-
 rüléseket konstataáltak rajta. Allapota
 nem életveszélyes.

— Angliában 578 millió van. Lon-
 donból jelentik: A legújabb adókimuta-
 tások szerint Anglia adóköteles nemzeti
 jövedelme a múlt pénzügyi évben 2904
 millió font volt ami 1918—19 óta a leg-
 alacsonyabb eredmény. Ebből az összeg-
 ből különböző adómentességek és adó-
 levonások után 1300 millió font került
 tényleg megadóztatás alá, aminek összes
 hozadéka 228 millió font volt. Eszerint a
 tényleges jövedelemnek, minden egyes
 fontja után 23.58 pennnyel van a kimu-
 tatas szerint megadóztatva. A múlt év-
 ben 578 milliomos volt Angliában, 147
 ember évi jövedelme meghaladta a 100000
 fontot, kilenvenhété 75,000—100,000 és
 kétszázkilenevenketté 50,000—75,000 font
 között volt.

— Nagy forradalmi mozgalmat lep-
 leztek le Portugáliában. Lisszabomból
 jelentik: A hatóságok nagyarányu for-
 radalmi mozgalmat lepleztek le Lissza-
 bonban. Több szeszácións letartóztatás
 történt. Letartóztatottak Sylva, volt mi-
 niszterelnököt, Rodriguez és Pereira volt
 miniszterek az üldözés elől külföldre
 menekültek. A rendőrségnek sikerült a
 titkos forradalmi bizottság iratit lefog-
 lalati. Lisszabonban nagy a rémület.

Ujabb letartóztatásokat várnak. A kor-
 mány rendkívül szigorú retorziós in-
 tézkedéseket tesz.

A SZAJ- és GARATUR fertőtlenítését
 végzi és fertőző betegségektől óvja meg
 magát, harendszerezzen szopogat Anacot-
 paszullát. Egy phiole ára 37. lei.

— A magyar kultuszminiszter beje-
 lenti három felekezeti jogakadémia meg-
 szűnését. Budapestről jelentik: Klebels-
 berg Kunó gróf kultuszminiszter a kép-
 viselőház pénzügyi bizottságának expo-
 zéét tartott. Előadta többek közt, hogy
 takaréksági szempontból a közgazdasá-
 gi egyetemet és a tudományegyetemet
 egybeolvasztja. A három felekezeti jog-
 akadémiát pedig a közeljövőben meg-
 fogják szüntetni. A kultuszminiszter fej-
 tegetése szerint nagyon üdvös volna, ha
 minél szélesebb rétegben elterjedne a
 nyolcosztályos elemi népiskola népsze-
 rűsége.

— Fogtechnikusok! Felkértek mind
 azon fogtechnikusok, kik 1923-ban nem
 vizagztak, hogy saját érdekükben le-
 vélben jelentkezzenek az alábbi címen:
 Confederatiunea Technicianilor Dentari,
 Timisoara III. Str. Brancoveanu 4.

— A franciák a fekelehimlő miatt csak
 „ujra oltott” angol állampolgárokat en-
 gednek Franciaország területére. Lon-
 donból jelentik: A Bombayból behurcolt
 fekelehimlő járvány még mindig terje-
 dőben van. Londonban újabb megbete-
 gedések történtek. Az angol közvéle-
 ményt rendkívül felizgatja az, hogy
 Franciaország egészségügyi hatóságai
 milyen brutális szigorúsággal védekez-
 nek a járvány behurcolása ellen. A
 francia hatóságok olyan rendeletet ad-
 tak ki, hogy Franciaország területére
 angol állampolgár csak akkor teheti a
 lábát, ha bizonyítani tudja, hogy két
 héten belül újraoltották himlő ellen. A
 franciák követelik, hogy az angol hajók
 járványlobogó alatt közlekedjenek. Az
 angol hajókat a francia kikötőkben azon-
 nal vesztézzár alá helyezik.

Közgazdaság

Uj tagokat neveztek ki a legfőbb
 iparügyi bizottságba. Bukarestből je-
 lentik: Az ipar- és kereskedelemügyi mi-
 nisztérium mellett működő legfőbb ipar-
 ügyi bizottság mandátuma lejárt és ápr-
 ilis 10-én a következő tagok kerültek
 be a bizottságba: O. Orghidan, M. Scha-
 pira, N. Butculescu, dr. Gheorghian, Za-
 haria Furnica, C. R. Mircea szenátor, N.
 Alexandrescu Al. Samoila, Caramfil
 mérnök, Capsa mérnök, M. Calin mér-
 nök, Fiesinescu mérnök, Stan Vidrighin
 vasutvezérigazgató, Chiutescu vám-
 vezérigazgató és Mracek professor, a
 földtani intézet igazgatója.

Autonómiát kapnak a kikötők. Buka-
 restből jelentik: Madgearu ipar- és ke-
 reskedelmi miniszter, aki most ideigle-
 nesen a közlekedésügyi minisztériumot
 is vezeti, bizottságot nevezett ki, hogy
 törvényjavaslatot készítsen a kikötők
 autonómiájáról és bizonyos szabadszónák
 létesítéséről. A bizottság a napokban
 kezdi meg munkáját.

A budapesti nemzetközi mintavásár
 hiri. Az 1929 május 4-től 13-ig meg-
 tartandó Budapesti Nemzetközi Vásár-
 ral kapcsolatban a gazdasági események
 és kongresszusok egész sora fog Buda-
 pesten lezajlani. Így május 5-én lesz az
 Országos Magyar Kereskedelmi Egye-
 stülés (OMKE) 25 éves fennállásának ju-
 biláris közgyűlése, valamint a magyar-
 országi szállítmányozók kongresszusa.
 Május 6-án nyílik meg a Mitteleuropai-
 scher Wirtschaftstag által Hantos Ele-
 mér ny. államtitkár elnökiésével rende-
 zett belvízi hajózási kongresszus. Május
 7-én lesz a Balatoni Szállodások és Pen-
 siónálajdonosok kongresszusa. Május

9-én tartják meg a Magyar Kereske-
 delmi Csarnok rendezésében a nagy-
 kereskedelmi kongresszust, míg május
 10-én a Molnárszövetség által egybehi-
 vott Országos Molnárgyűlést.

Kommercializálják a vajdahunyadi
 vasgyárat. Az állam tulajdonát képező
 vajdahunyadi vasművek eddig nem bi-
 zonyultak rentabilisnak és ezért elhatá-
 rozták az üzem kommercializálását. En-
 nek érdekében az iparügyi minisztéri-
 um tárgyalásokat folytat a Titan-Nad-
 rag—Calani Vasművek igazgatóságával
 amely 60 százalékos érdekltséget vállal-
 na a vajdahunyadi vasgyár átvételére
 alakuló részvénytársaságban, míg az ál-
 lam csak 40 százalékot tartana meg ma-
 gának a berendezés fejében. A terv sze-
 rint több bank is bevonulna a vajda-
 hunyadi vasgyárhoz, amelynek nagy tö-
 kére van szüksége ahhoz, hogy megfe-
 lelő nyereséget tudjon produkálni.

Kivonják a forgalomból a Ferdinand
 király arcképével ellátott postabélyege-
 ket. Az április 15-iki Monitorul Oficial
 közli a közlekedésügyi minisztérium ér-
 tetését hogy július elsejével kivonják
 a forgalomból a néhai Ferdinand király
 arcképével ellátott következő bélyege-
 ket: 5 bani fekete, 10 bani zöld, 25 bani
 barna, 25 bani vörösbarna, 50 bani
 sárga, 1 lej ibolya, 2 lej zöld, 3 lej bar-
 na és 3 lej kárminvörös, 5 lej barna, 6
 lej rózsaszín, 6 lej olajzöld, 7.50 lej vilá-
 goskék és 10 lej kék. Ugyancsak kivon-
 ják a forgalomból a fenti bélyegekkel
 ellátott levelezőlapokat és postautalvá-
 nyokat is. A fel nem használt bélyegeket
 legkésőbb július elsejéig lehet becsereálni

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Csütörtök este fél 9 órakor: Nebánt-
 virág. (Operettrepriz. Uj szereposz-
 tással s uj betanulással. Napibérlet
 36. szám. B. Sorozatszám: 345.)
 Péntek este fél 9 órakor: Leányvásár.
 (Operettrepriz. Király Ernő vendég-
 játékával. Napibérlet 36. szám. So-
 rozatszám 346.)
 Szombat délután fél 5 órakor: Az utolsó
 Verebely-lány. (Operettújdonáság.
 Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám
 347.)
 Szombat este fél 9 órakor: Varázskerin-
 gő. (Operettrepriz. Király Ernő ven-
 dégjátékával. Napibérlet 37. szám.
 A. Sorozatszám: 348.)
 Vasárnap délután 3 órakor: Tatárjárás.
 (Király Ernő bucsufőlépése. Leszál-
 litott helyárrakkal. Sorozatszám: 349)
 Vasárnap délután 6 órakor: A Csikágói
 hercegnő. (Operettújdonáság. 6-odszor
 Rendes helyárrakkal. Sorozatszám
 350.)
 Vasárnap este 9 órakor: Anyos Laci, a
 nótakirály dalestje. (Bérletszűnet-
 ben. Rendes estj helyárrakkal, min-
 den áremelés nélkül. Sorozatszám:
 351.)
 Hétfőn este fél 9 órakor: Zenebona.
 (Operett-repriz. teljesen új szereposz-
 tással, új betanulással. Napibérlet
 37. szám. B. Sorozatszám: 352)

A Magyar Színház mozi-műsora:

Csütörtök fél 4 órakor: Napoleon
 Vasárnap délelőtt 11-kor: Nagy Chap-
 lin és Malec-matiné 15 és 10 lejes
 helyárrakkal. I. a kőlyök. (Charlie
 Chaplinal 6 felvonásban.) II. Malec
 mint Sherlock Holmes. (Maleckel a
 soha nem nevető emberrel. 5. felv.)
 Kedden 11-kor: Nagy matiné 15 s 10 lejes
 helyárrakkal. Isjenek, emberek, álla-
 tok. Hatalmas film 8 felv. A vad-
 állatok világból.)

A Nemzeti Színház és a Román Opéra
 heii műsora:

Csütörtök: Hét eladó leány (Gyermek-
 előadás).

Péntek: Rigolettó (Saveanu bukaresti
 baritonista fellépésével)
 Szombat d. n.: Oneghin (Gyermekelő-
 adás)
 Szombat este: A biboros.
 Vasárnap d. u. A főtitkár.
 Vasárnap este: Traviata (Lydia Babici
 bukaresti koloratur, énekesnő fellép-
 tével)
 Hétfő: Román írók írói estje
 Kedd: A boszorkány (Sardou drámájá-
 nak bemutatója)
 Szerda: Isi király (Lydia Babici vendég
 játékával)
 Csütörtök d. u. A biboros (Gyermekelő-
 adás)
 Péntek: Szóktetés a Szerájból (Lydia Ba-
 bici vendégjátékával)
 Szombat: A boszorkány
 Vasárnap d. u.: Laktmé (Lydia Babici ven-
 dégjátékával)

A színházi iroda közleményei:

Ma este Nebántvirág reprize. Evek
 hosszú sora óta nem szerepelt a színház
 játérendjén a legszebb, legbájosabb ope-
 rette: a Nebántvirág. Ma este, teljesen
 új betanulással és új szereposztással, a
 címszerepben Kun Magdával fogják elő-
 adni a Nebántvirágot.

Király Ernő vendégjátéka. A legde-
 delgettebb magyar énekes bonviván:
 Király Ernő, ezen a héten még két esti
 és egy délutáni előadás keretében lép
 fel Holnap (pénteken) este a Leányvásár
 ban, szombaton este pedig a Varázskerin-
 gőben fogja játszani két leghatáso-
 sabb, legbrilliansabb szerepét. Vasárnap
 délutáni előadást leszállított helyárrak-
 renthely főhadnagyában lép föl. Ezt a
 délutáni előadást leszállított helyárrak-
 kal tartják meg.

Anyos Laci nótakirály a Magyar Szín-
 házban. Vasárnap este egészen bizonyos,
 hogy szorongásig meg fog telni a szin-
 ház nézőtere. A híres Anyos Laci, a ma-
 gyar nóták királya fogja elmuzeikálni,
 eldalolni legszebb nótáit. Anyos Lacinak
 2000 nótája van, a melyeket mindenütt
 dalolnak, ahol magyar él. A vasárnapi
 Anyos-est pont 9 órakor kezdődik. Ren-
 des helyárrak! Jegyekről tanácsosa előré-
 gondoskodni.

HOTEL IMPERIAL PALACE

Igazgató: TASCU CIOMU.

Calea Victoriei No. 47. Bukarest Szemben a királyi palotával.
 Telefon 312/82. Telefon 312/83

Előrangú szálloda, teljesen átalakítva. 110 világos, elegánsan burorozott szoba. Példás
 tisztaság. Központi fűtés, fürdőszobák, lift. Melegvíz az összes emeleteken. A legtelje-
 sítettség. Arak 150 leiti felefele. sebb kényelmi újításokkal. Minden nyelven beszélnek.

Több mint 50%-al olcsóbban
 680 lej helyett 320 lejért

kaphatja rövid ideig H. G. WELLS

„A művészetek fejlődése”

című kötetét ragyogó kiállításban, félbörkötésben.

107
 illusztrációval

Művelt ember
 könyvtárából
 e könyv nem
 hiányozhatik.

Az irodalom, zene és a
 képzőművészetek történe-
 tének áttekintése a leg-
 régebbi időkől napjainkig.

Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

Egy tönkretett szombat

Irta: JICCHOK LEIB PEREC

Az anya sópánszkodott:
— Mi is egy asszony! A Biblia szerint is csak egy gyöngy madár, aki mindig életveszedelem között forog és ha a legkisebb baj történik vele, már ott ölál kodik mögötte a halál. Gondold meg gyermekem, ha egy asszony, szegény, áldott állapotban van, mennyi bajnak, kínódásnak van kitéve és ha gyermeknek ad életet, hány baj és veszedelem érheti. A legrémesebb napok ezek. És mondd, mivel lehet ezen segíteni, mivel tudjuk biztosítani lelkiünk üdvösségét? Semmi mással, mint a chümessel. . . Nem tréfa dolog! Szegény teremtményei vagyunk az urnak, még csak „arba kanfotó” sem viselhetünk. Mindössze három zsidó parancsot kell teljesíteni: A szombati kalácsütést, a gyertyagyújtást és a tisztálkodást. Hiszen a kalácsütés nem nagy dolog, olyan parancs, amelyet lehet teljesíteni. Ugyanúgy, a gyertyagyújtást is. Pénteken délig az ember mindent előkészít a szombatra. A harmadik parancs, ami a tisztálkodásra vonatkozik, azt már bizony nagyon nehéz betartani, mert annyi apró-cseprő figyelem kell hozzá.

Tudod-e — folytatta — ha odanézel arra a pontra, ahová férjed néz, ha a te lehelled erí az ő lehelled, akkor már is baj van. A rossz szellemek megjelennek és kezdenek feletted uralkodni. Fel fogják pillantásokat, vagy a lehelledet és viszik fel, isten szent trónusa elé és ebből súlyos vádakat keletkeznek! Azután nyomban meghalnak a beteggyasok és elpusztulnak a csecsemők.

Mirjamnak azonban sok ilyen pillantás és ilyen lélegzet volt a lelkiismeretén. . . És valahányszor ilyesmire gondolt, nem aludt egész éjjel, tartott tőle, ha elalszik, akkor lelke fel fog szállani és bünlajstroma ott fog szerepelni a többi bűnösök között.

Egy napon kiszállott a községbe a törvénytörés. Az emberek odamentek, hogy lássák a csodát és egyszer Mirjam is végighallgatott egy ilyen tárgyalást. Ez a lakodalm után volt és ebben az időben az emberek nagyon érdeklődtek efélek iránt. Három bírót látott ott, az ügyész, a törvénytörési titkárt és a vádlottat. Nem értett ugyan semmit abból, hogy mi történt, csak látta, hogy amikor az ítéletben kimondták a szót: „fegyház”, a vádlott lerokadt a földre mintha menykő ütött volna bele. . . Ettől a naptól kezdve az égi törvénytöréstől még jobban félt. Az ügyész dadogott. Azonban fent — mondotta, — ott fent a sátán nem fog dadogni. Fekete tüzét fog okádni és ajkáról forró kátrány fog folyni. És mit jelent az egekben a fegyház? A fegyház jelenti azt, hogy az embert megszünt, vagy a világ egyik széléből a másikig dobják.

Milyen borzalmasan fog akkor a lelkem reszketni — gondolta Mirjam.

Osak az a valódi HELLMANN

HELLMANN
jeivénye.

Tasjain hidegség ráz végig, a szive fáj, mintha számtalan tüvet szurkálnák.

Zorach minderről mitsem tud. Amikor otthon van, akkor az anyósa hallgat lyenkor Mirjam vidám és egészen más, mint most.

De vajjon, mikor szokott otthon lenni? Péntek este és szombaton. Az egész héten füzetekkel van elfoglalva és futkosnia kell.

Nincs nyugta, éjszaka sem. A „hossza Szóre”, nem tud aludni éjszaka, leszál az agyról, fel és alá megy és hangosan mondja az esti imát és mellét is veri, amikor ledarálja a bünlajstromot.

Zorach némelykor fogait visorítja, de hallgatnia kell. Amikor egy alkalommal már nagyon is nyugalomra volt szükség és egy barátságosan szó tszólt anyósának, Mirjam szinte kisírta a szeméit. Ezért tehát többet nem csinál ilyen ostobaságot. . . Vicsoritja a fogait és halgat. . .

Zorach nem is tud arról, amit a két asszony egymással beszél és elintéz. Csak látja, hogy felesége napról-napra sápadtabb. Némelykor azt mondja magában, hogy jó lenne mégis talán egy orvost hívatni, de nem mer szólni. Fél, hogy Mirjam megijed. . . Az utóbbi időben ugyanis állandóan ijedségi rohamai vannak. Ha egy maeska végigmegy a házfedőn, ha egy kutya ugat az uccán, ha valahol egy ajtó nyikorog, a legkisebb zajnál sikoly tör ki belőle és akkor reszketve és félig ájultan fekszik. Ha jönne az orvos, akkor a félelemtől bizonyára megbetegedne.

Némelykor szó van az ő állapotáról. — Mi van veled, Mirjam fiam? Mi bajod van?

Hogy mi bajom van — mondja Mirjam mosolyogva — Ha itthon vagy, olyan jó érzem magam, egészen boldog vagyok. Arra kérem Istent, hogy rossz szem ne verjen bennünket.

Valósággal reszket a rossz szemtől. Az embereknek épen elég okuk van arra, hogy megirigyeljék. Amikor Zorach szombaton elalszik, ebéd után, odamegy hozzá és reáuj. Hiszen nyár van. Az ablakok nyitva vannak, könnyen megtörténhetik, hogy valaki rossz szemmel néz be az ablakon. Azt hiszi, az emberek irigyelik őt, azt hiszi, hogy egy ilyen csinos embert, mint Zorach, nem lehet találni az egész világon.

Zorach azt hiszi, valami betegsége van, ő azonban makacsul tagadja. Ha csak mindig itthon lennének. Mindig csak itthon. . .

Mosolyogva hallgatja őt, a szavai mélyebb értelmét azonban nem érti. A fiatal asszonyka nem panaszkodik anyjára tehát a férj nem tudhatja meg, mennyit szenved a felesége akkor, amikor ő távol van.

Kezdődik a szombat. . . Zorach ilyenkor templomba megy. . . Csak imádkozzon — gondolja az asszony. A szombati napon nem fél az öreg asszonytól. Szombaton ugyanis anyja nem tart erkölcsi prédikációkat. Szombaton az öregasszony egy szerető anyja.

Mirjam gyermekem, — mondja az öregasszony, — ma szombat van — látod, a férjed elment, hozd rendbe magad és vedd fel új ruhádat. Ha a férjed templom után az argyalokkal együtt belép a szobába, akkor kötelességed barátságosan ránézni, kötelességed üdvözölni őt jó szívvél és áldással. . .

Az öreg asszony előveszi a jiddis Bibliát és hangosan felolvass belőle. Leánya buzdón hallgatja és sok eset nagyon tesz neki.

A nevetése úgy hangzik, mint az ezüst csöngőttyű. Nagyon mulatságosnak tartja, amikor Abrahám fiatal korában darabokra tört az öreg Terach bálványait

és aztán így szól apjához: — „A legnagyobb közülök kalapácsot vett a kezébe és összelörte a kisebbeket.”

A szemében könnyek állottak, amikor hallgatja Jakobnak Rachellel való találkozását.

A sok mese azonban elfárasztja, szem pillái lecsukódnak és elszundít. . . Sápadt arcán egy kedves mosoly jelenik meg. . . Az arca egyre rózsásabbá válik. Az anya hangja azonban felébreszti:

— Mirjam!

— Mi történt anyám? Én hallgatlak. . .

— Másra gondolok. . .

— Mire anyám!

Számításom szerint ma. . . Megérted leányom. . . Ma itt az ideje.

— Még nem anyám.

— Nagyon vigyázz leányom.

Mirjam megint elszundít. Szó van a Biblia egy szakaszáról, amelyben előfordulnak az áldozati szertartáshoz szükséges edények. Az anya kisidő múltán megint felébred.

Sajnálom, hogy felébresztettelek gyermekem. . .

És tovább olvas. Megint csak az áldozati ajándékokról, a falakról és a kanalakról. Mirjam megint csak elalszik. de ajkáról eltörik a rózsás szín és nem mosolyog, mint azelőtt.

Zorach közben elkészült az imával és mielőtt a község hazament volna, már kilopózik és hazamegy. Valósággal fut hazafelé;

A kapu előtt azonban megáll. Hallgatózik. Az anyós olvas. Látja, hogy Mirjam ott ül és áhitattal hallgat. Szeretné őket meglepni.

Nesztelenül kinyitja az ajtót. Az anyós nem hallja, Mirjam elszundított. Egy ugrással ott terem mellette, átöleli, megöskolja és azt mondja. Gut Sahesz!

Nahát ilyen istentelen embert sem láttam még, — kiabál az anyós. . .

Mirjam elájult Sokáig tartott, amíg újra eszméltehez tért.

Bizony efrontott szombat volt.

(Vége).

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apóhirdetések díja előre fizetendő. Jelliges levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési díjak 250 lej.

Házasság céljából megismerkednék 40 év körüli intelligens emberrel. Amerikai állampolgár vagyok. Csakis olyanok irjanak, akik az Egyesült Államokba akarnak jönni. Cim: S. T. c/a Mrs. E. Herskowitz 245 kast 76. Str. New-York City U. S. A. 1808

Két szoba konyha és egy teljesen berendezett fűszerüzlet a sabona piacon kiadó. Érdeklődni Ernsterod Reg. Ferdinand 22.

Intelligenter כותב zum gründlichen Unterricht von רישית ורישית zu Anfänger Kinder gesucht. Offerte mit Gehaltsansprüche sind zu richten an. Náhán Elek Práses Alos-Julla. 1803

0000000

2 szoba, konyha, fürdőszoba, komplett lakás kiadó május 1-ére Ferencz József-uton. Cim a kiadóban.

Influenzánál
és az összes légzőszervek hurutos bántalmainál, mint köhögés, rekedtség, stb valamint a gyomorégésnél a legjobb a **Málnási SICULIA gyogyviz**
Mindenütt kapható!

WOLLEN SIE ein GUTEN und KOSCHEREN KAFFEE haben

so besorgen Sie sich rechtzeitig den von mir erzeugten BECK KAFFEE welcher in Kwalität vorzüglich ist. Wo in Geschaette nicht zu haben, liefere ich pr. Post N. chnahme
1/2 Kg. Carton à L. 76.—
1/6 " " " " " 81.—
Ledig ungepackt " " 70.—
bei 3 Kg. einmahlige Abnahme Franco Franco

EUGEN BECK Cichorienfabrik
Valea lui Mihai jud. Salaj.

Rádió műsor

idő: középeurópai

Csütörtök, április 18. — Budapest, 9.15 Gramofonzene; 12.05: Trió hangverseny; 16: Rádió Szabadegyetem; 17.40: Dr. Szilágyi Imre magyaros hegedűestje, cigányzene kísérettel; 18.50: Gyorsírás (tanfolyam); 19.25: Angol nyelvtanítás; 20: Harsányi Kálmán: „Ellák, e tragédiájának előadása; 22.30: Katonazenekari hangverseny. — Bécs, 16: Hangverseny, Vally Pansky énekesnő közreműködésével; 20.05 Operarészletek, közrem. Berta Kiurina és Roman Hubner operanékesek. Utána jazz-zene. — Berlin, 17: Hangverseny; 20: Egy opera köv. utána tánczene. — 5 G. B. Daventry, 15: Szimfonikus hangv.; 16.30: Orgonahangv.; 21: Könyvü, vidám zene; 22.15: Majorie Ingham (sopran) hangv. — Kattowitz, 17.55: Kamarazene; 20.05: Zenekari hangv.; 22.50: Tánczene. — Köln, 13.05: Deli hangverseny; 17.45: Hangverseny; 20: Gramofonhangv. Csuro lemezek; 21: Esti hangverseny. — 2 L. O. London, 12: Hangverseny; 13: Gramofonzene. 16: Emile Waldson (sopran) hangv.; 20: Szimfonikus hangv. — Nápoly, 17: De Guido (sopran) hangv.; 21.03 Kálmán Imre „Dollárkirálynő” c. operett köv. — Róma, 17.30: Szórakoztató zene; 20.45: Egy vígopera, utána Puccini „Gianni Schicchi” c. operája.

Rádiózik? Jár operába?

akkor nem nélkülözheti a legújabb Operaismertetőt

Az opera és zeneirodalom remekműveit kimerítően ismerteti és nagyszámú kottapéldánnyal illusztrálja.

Eddig megjelent:

Gounod: Faust	ára 34.—
Wagner: Lohengrin	34.—
Bizet: Carmen	34.—
Verdi: Aida	34.—
Puccini: Turandot	34.—
Erkel: Bánk bán	34.—
Mozart: Figaro lakodalm	68.—
Poldini: Farsangi lakodalm	34.—
Leoncavallo: Bajazzók	34.—
Thomas: Mignon	34.—
Erkel: Hunyadi László	34.—
Puccini: Tosca	34.—

Kaphatók az UJ KELET könyvosztályában.

A bolygó zsidó

Eugen Sue világhírű regénye két hatalmas kötetben — 400 lejtől kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

ZERKESZT
Ejeli te
KIACÓRIV
Str.
ELŐTIZETE
Egész é
t cievre
Negyed
Egy hó
X évfoly
1929 A
* 5689

Span inv

Spanyolorsz
nöksége alatt
az a feladata
visszatérítaja
dekes ország
különösen a
rendszerint a
egyesületeket,
üzek ki a m
A zsidó sor
fordulata a k
megalakulása
lenni azoknak
ket spanyol i
A zsidók ki
kétségtelesen
jelentőségét,
tált az europ
hogy bármifé
nak helyt ad
píthatjuk, ho
zsidók jelenl
gazdasági élet
szagban, aho
része meg m
és hagyomány
törökszak a s
tem kifejtészt
Spanyolorsz
dett egy magy
állapítása, h
ahol végleg k
és gazdasági
desen tár ad
felül, amely
vetelné. Való
a zsidóság m
vel, szellemén
ságával felle
rögtön kiteri
szemíták, akik
mölcsöt mind
szeretnék élvez
sági feltékeny
delmes alacs
vezettetve.
Nem való
visszahívására
mozgalom cél
sátlanul bolyg
fognak sziv
hogy ott igén
mukkal egy
tényleg létrej
fel fog éledni
mitázmus is s
tek majd az
meg érvényest
Ennek ellen
országi mozga
ismerése az a
kiszott, lealá
amelyekről n
akadálytalanu
állapítja, hog
méro vannak
európai kultu
lóságban ez n
igaz, de épen
tenete bizonyí
nak nincs szü
szerüen azt ta
leklarál. Ott,
kezdését veszi
nak minden
örvént helyet
A Spanyolo